

Ekonomi och välfärd

Ekonomin s. 81–98

- 1** Näringslivets många företag har oftast ...
- privata ägare.
 - staten som ägare.
- 2** Är följande en vara eller en tjänst?
Sätt **V** för vara och **T** för tjänst.
- Ansiktsbehandling
 - Bil
 - Mjök
 - Taxiresa
 - Övernattning på vandrarhem
- 3** Ungefär hur stor andel av arbetskraften arbetar i offentlig sektor?
- En tredjedel
 - Hälften
 - Två tredjedelar
- 4** Vi tänker oss en vara som produceras i ett markandsekonomiskt system. Vad händer med priset om efterfrågan ökar?
- Priset sjunker
 - Priset stiger
- 5** Vi tänker oss en vara som produceras i ett markandsekonomiskt system. Vad händer med priset om utbudet ökar?
- Priset sjunker
 - Priset stiger
- 6** Vi tänker oss en vara som produceras i ett marknadsekonomiskt system. Vad händer med priset om det står i tidningen att man av hälsoskäl ska äta dubbelt så mycket av varan?
- Priset sjunker
 - Priset stiger
- 7** Vi tänker oss en vara som produceras i ett markandsekonomiskt system. Vad händer med utbudet om priset stiger?
- Utbudet ökar
 - Utbudet minskar
- 8** Vi tänker oss en vara som produceras i ett markandsekonomiskt system. Vad händer med efterfrågan om en extra skatt på just den varan (en punktskatt) införs?
- Efterfrågan sjunker
 - Efterfrågan stiger
- 9** Vi tänker oss en råvara som produceras i ett markandsekonomiskt system. Vad händer med konsumtionen av råvaran om den börjar ta slut.
- Priset stiger, men eftersom råvaran håller på att ta slut kan inte utbudet öka så konsumtionen minskar.
 - Priset sjunker, men eftersom råvaran håller på att ta slut kan inte efterfrågan öka så konsumtionen förblir lika stor.
- 10** Systembolaget är ett ...
- statligt monopol.
 - statligt oligopol.
- 11** Karteller är förbjudna eftersom ...
- de förstör den fria konkurrensen mellan företag.
 - de leder till högre priser.
 - de leder till att företagen oftast inte anstränger sig lika mycket, vilket leder till sämre produkter.
 - de leder till att skatterna stiger.
- 12** Konsumentmakt innebär ...
- att vi genom att inte köpa vissa produkter kan påverka de företag som producerar dem så att de t.ex. använder miljövänligare teknik.
 - att vi genom att organisera oss i föreningar själva kan bilda företag och då får billigare produkter eftersom behovet av vinst försvinner.

13 Para ihop.

- a Det ekonomiska _____ marknadsekonomi.
systemet vid
produktionen som
stys av marknads-
krafterna kallas
- b Det ekonomiska _____ planekonomi.
systemet vid
produktion som
stys av myndig-
heterna kallas

14 Alla länder är blandekonomier utom USA.

- Sant – endast USA är ren marknadsekonomi
- Falskt – alla länder är blandekonomier

15 Koppla ihop marknad, produkt och prisform.

- a Kreditmarknad _____ Arbetskraft _____ Kurs
- b Arbetsmarknad _____ Pengar _____ Lön
- c Aktiemarknad _____ Ägarandelar _____ Ränta
i företag

16 Om ett aktiebolag går i konkurs måste aktieägarna ta av sina privata förmögenheter för att betala aktiebolagets skulder.

- Sant
- Falskt

17 En insider är en person som Skatteverket skickar ut till företag för att kontrollera att de inte försöker skapa karteller.

- Sant
- Falskt

18 BNP betyder ...

- bruttonationalpakt.
- bruttonationalprofit.
- bruttonationalprodukt.

19 BNP per capita får man genom att ...

- multiplicera BNP med folkmängden.
- multiplicera folkmängden med BNP.
- dividera BNP med folkmängden.
- dividera folkmängden med BNP.

20 HDI betyder ...

- Human Development Index.
- Human Direct Income.
- Human Doomsday Inferno.

21 GII är ett index som ...

- tar hänsyn till kvinnors situation.
- tar hänsyn till arbetslösas situation.
- tar hänsyn till sjukas situation.
- tar hänsyn till entreprenörers situation.

22 Om BNP ökar har man ...

- ökad produktion.
- ökad folkmängd.
- tillväxt.
- framväxt.
- skäggväxt.

23 Vad är typiskt för konjunkturerna?

Skriv **L** för lågkonjunktur, respektive **H** för högkonjunktur, framför följande företeelser.

- _____ Inflation
- _____ Arbetslöshet
- _____ Brist på arbetskraft
- _____ Produktionsminskning
- _____ Tillväxt

24 Deflation innebär att ...

- priserna stiger.
- inflationen stiger.
- priserna faller.
- inflationen avtar.

25 Vid deflation är det vanligt att konsumenterna ...

- skyndar sig att konsumera.
- väntar med att konsumera.

26 Sverige är ett land som har ...

- stor utrikeshandel i förhållande till vår BNP.
- liten utrikeshandel i förhållande till vår BNP.

Arbetslivet s. 99–105

1 Arbetsmarknadens parter består av ...

- fackföreningar och arbetsgivarorganisationer.
 fackföreningar, arbetsgivarorganisationer och domstolar.
 fackföreningar och domstolar.

2 Ett kollektivavtal gäller alla på en arbetsplats.

- Sant
 Falskt

3 Är följande fackförening eller arbetsgivarorganisation? Skriv **A** för arbetsgivarorganisation och **F** för fackförening.

- ___ Arbetsgivarverket
 ___ LO
 ___ Saco
 ___ SKL
 ___ Svenskt näringsliv
 ___ TCO

4 Fredsplikt betyder att till exempel strejk är förbjudet. När gäller fredsplikt?

- Under den period då man har ett avtal mellan parterna.
 Under den period då avtalet har gått ut och parterna förhandlar om ett nytt.

5 Para ihop.

- a** Strejk _____ Arbetsgivarorganisationens "vapen"
b Lockout _____ Fackföreningens "vapen"

6 Vilken av följande personer har enligt statistiken högst (**H**) respektive lägst (**L**) lön? Skriv in **H** respektive **L** vid rätt person.

- ___ Kvinna, högutbildad arbetar i offentlig sektor
 ___ Kvinna, högutbildad arbetar i näringslivet
 ___ Man, högutbildad arbetar i offentlig sektor
 ___ Man, högutbildad arbetar i näringslivet
 ___ Kvinna, lågutbildad arbetar i offentlig sektor
 ___ Kvinna, lågutbildad arbetar i näringslivet
 ___ Man, lågutbildad arbetar i offentlig sektor
 ___ Man, lågutbildad arbetar i näringslivet

7 Vad är en bonus?

- En extra lön som vanligen betalas ut om ett företag i näringslivet går med vinst.
 En extra skatt på 5 % (ibland 10 %) som höginkomsttagare får betala.
 En lag som förbjuder parterna att strejka och lockouta. Gäller endast vid situationer då landets säkerhet är hotad, t.ex. vid svåra olyckor och krig.

Välfärdssamhället s. 106–111

1 Utbetalningar från den offentliga sektorn till individer, såsom barnbidrag, kallas ...

- transpirering.
 transferering.
 aspirering.
 bonus.

2 Vårt offentliga välfärdssystem är i första hand riktat mot ...

- individen.
 familjen.

3 Allmän pension betalas av ...

- staten och är de pengar som vi har betalat in genom pensionsavgifter.
 arbetsgivaren och har tillkommit genom avtal mellan arbetsmarknadens parter.

4 Tjänstepension betalas av ...

- staten och är de pengar som vi har betalat in genom pensionsavgifter.
 arbetsgivaren och har tillkommit genom avtal mellan arbetsmarknadens parter.

5 Vilken myndighet ansvarar för huvuddelen av de offentliga trygghetssystemen?

- Länsstyrelsen
- Försäkringskassan
- Polisen
- Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

6 Om man är arbetslös och saknar ekonomiskt skydd från arbetslöshetskassa kan man få hjälp av ...

- kommunens socialtjänst.
- landstingets största sjukhus.
- Försäkringskassan.
- Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

7 Omsorgen om äldre och funktionsnedsatta sköts av ...

- kommunens socialtjänst.
- landstingets största sjukhus.
- Försäkringskassan.
- Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

8 I vilken ålder betalar oftast människor mest skatt?

- 5–15 år
- 25–55 år
- 75–85 år

Skatterna s. 112–114

1 Skattesystemet är progressivt. Det innebär att ...

- de med hög lön betalar en större andel av inkomsten i skatt.
- alla betalar samma andel av inkomsten i skatt.

2 Om man får ränteinkomster eller utdelningar på aktier betalar man ...

- punktskatt.
- kapitalskatt.
- moms.
- inkomstskatt.

3 På varje anställd betalar arbetsgivaren en arbetsgivaravgift på drygt 30 %. Om man är egen företagare får man istället betala ...

- reavinstskatt.
- egenavgift.
- courtage.

4 Ungefär hur stor kan den så kallade marginalskatten bli som mest i Sverige?

- 80 %
- 60 %
- 40 %
- 20 %

5 Statlig skatt betalas endast av låginkomsttagare.

- Sant
- Falskt

6 Om du köper mjölk måste du betala ...

- moms.
- punktskatt.
- bonus.
- courtage.

7 Om du köper snus måste du betala ...

- moms.
- punktskatt.
- bonus.
- courtage.

8 Skattekvoten är i Sverige ungefär 45 %. Men vad är skattekvot för något?

- All skatt som betalas dividerat med BNP per capita.
- All skatt som betalas dividerat med BNP.
- BNP per capita dividerat med all skatt som betalas.
- BNP dividerat med all skatt som betalas.
- Det totala skatteintaget dividerat med hela produktionens värde.
- Hela produktionens värde dividerat med all skatt som betalas.